

De dood kan geen therapie zijn

Specialisten luiden de alarmbel over euthanasie voor mensen die psychisch lijden

- ▶ Experts roepen op tot aanpassing van wet
- ▶ Huidige wet is voor interpretatie vatbaar
- ▶ Minstens verduidelijking van criteria nodig

Luk VANMAERCKE

De voorbije weken kende het euthanasiedebat in ons land een nieuwe opstoot, met een opmerkelijke focus op mensen die psychisch lijden. Liefst 65 professoren, psychiaters en psychologen van zowat alle Belgische universiteiten deden in de krant *De Morgen* een oproep euthanasie wegens louter psychisch lijden niet langer toe te laten.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie heeft één persoon op de zeven ooit te maken met een ernstige depressie. Dat heeft zo zijn gevolgen. „Wanneer we psychisch lijden, zijn we er veelal van overtuigd dat er geen andere toekomst meer mogelijk is”, schrijven de 65 experts daarover. Het is dus niet verwonderlijk dat sommige daarbij verlangen naar de dood.

An Haekens, hoofdarts bij de alexianen in Tienen, ziet een verschuiving bij mensen met een psychisch probleem. „Er zijn almaar meer patiënten die de vraag naar euthanasie stellen. Vaak drukken mensen daarmee hun wanhoop uit. Ze willen verlost worden van hun lijden. Ik vind dat we in de geestelijke gezondheidszorg de opdracht hebben dat lijden weg te nemen of zo goed mogelijk te verzorgen, zoveel mogelijk zonder euthanasie. Als hulpverlener voel je

je soms machteloos ten aanzien van een patiënt die lijdt. In die situatie kan de vraag naar euthanasie verleidelijk zijn. Maar euthanasie bij psychisch lijden heeft hoe dan ook gevaarlijke kanten. In principe kan het enkel als de patiënt medisch gezien onbehandelbaar is geworden, maar dat criterium blijkt in de praktijk zeer rekbaar te zijn. Waar ligt de grens? En hoe beoordeel je dat? Soms wordt er ingestemd met euthanasie, terwijl er nog behandeling mogelijk is. Sommigen verdedigen de autonomiegedachte zo ideologisch dat dat geen probleem meer lijkt. Wie daarover een vraag durft te stellen, wordt weg gescholden, zelfs door leden van de euthanasiecommissie of door politici.”

„Waar ligt de grens? En hoe beoordeel je dat?”

De 65 auteurs stellen: „Het is duidelijk dat het hopeloze gevoel op geen enkele wijze in verhouding staat tot het werkelijk hopeloos zijn van een situatie.” Met andere woorden: mensen kunnen verlangen naar de dood door hun eigen situatie verkeerd in te schatten. De ondertekenaars verwerpen daarom „de dood als therapie” en zeggen dat dit „automatisch het radicale failliet van de mentale zorgsector” zou betekenen.

Een specifiek probleem is de werking van de Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie, die moet toezien op het correcte verloop van de euthanasiepraktijk in ons land. In haar dertienjarige bestaan stuurde ze welgeteld één zaak door naar het parket. „Hoe kan dat nu?”, vraagt

An Haekens zich af. „Is alles dan echt altijd in orde? Het gevaar bestaat dat men zoveel dossiers laat passeren, dat de praktijk de wet voorbij holt, zonder de vereiste maatschappelijke discussie. Is het niet tijd voor een grondige doorlichting van deze controlecommissie?”

Zelf pleit An Haekens voor een ruimere rol voor die commissie. „Artsen vragen meer vorming en ondersteuning in hun omgang met de wet. Hoe beoordeel je een situatie? Hoe ga je om met een vraag naar euthanasie? Goed uitgewerkte zorgvuldigheidscriteria zijn zonder meer noodzakelijk.”

Haekens stelt zich immers vragen bij de zorgvuldigheid van sommigen. „Uit een artikel in een Brits medisch tijdschrift kun je afleiden dat 35 tot 50 procent van de euthanasieverzoeken wegens psychisch lijden door één psychiater werd uitgevoerd. Het probleem is dat sommige begrippen in de wet voor ruime interpretatie vatbaar zijn en dus mogelijk leiden tot oneigenlijk gebruik. Het is absoluut noodzakelijk om de criteria bij psychisch lijden te verfijnen.”

De 65 auteurs van het opiniestuk willen nog een eind verder gaan. Ze zijn dermate gealarmeerd door de toenemende banalisering van euthanasie bij psychisch lijden, dat hun oplossing drastisch is: „Wij dringen erop aan om het toelaten van euthanasie op basis van louter psychisch lijden uit de huidige wetgeving te schrappen.”

Die wetswijziging zit er nog niet meteen aan te komen, maar het debat is daarmee geopend.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Staat van de wereld

„ Rond de jaarwisseling werden we zoals gebruikelijk overspoeld door jaaroverzichten. Die werden gedomineerd door oorlog en vluchtelingen, door terreur en bloedige aanslagen, door dreigingsniveau vier en para's in onze straten. En al waren er ook lichtpunten, zoals het nieuwe klimaatakkoord, de balans van 2015 oogde overwegend negatief en bedreigend. Is de wereld nu definitief om zeep?

De focus van de media op onheilstijdingen blijft fascinerend. Zeker, alle hogergenoemde gebeurtenissen vonden daadwerkelijk plaats en zijn ernstig. Het beeld is echter eenzijdig en daardoor minstens onvolledig, om niet te zeggen onjuist. Al het mooie in de wereld verdwijnt al te vaak in de schaduw van het negatieve. Het maakt ons meer zwartgallig dan we nuchter bekeken zouden moeten zijn.

Wie de journaals en de kranten even opzijschuift en zelf de staat van de wereld gaat uitvlooiën, krijgt veel meer tekenen van hoop te zien. Neem nu de armoede in de wereld. Aan het begin van de jaren 1980 leefde ongeveer vijftien procent van de wereldbevolking in extreme armoede. Vandaag is dat minder dan tien procent. Dat is nog steeds veel te veel. Vooral in Afrika blijven de cijfers hoog. De vooruitgang is echter onmiskenbaar indrukwekkend en moet ons aanmoedigen om door te zetten.

Hoop is een waarde die veel meer betekent dan optimisme

Dat vertaalt zich ook in een fors toegenomen levensverwachting. Die bedraagt nu ongeveer zeventig jaar voor de gemiddelde mens. Ter vergelijking: een eeuw geleden was dat slechts de helft. Ook hier kent Afrika een achterstand, maar in alle continenten gaan de curves steil bergop. Dat komt in belangrijke mate doordat de kindersterfte overal daalt, elk jaar opnieuw, al meer dan veertig jaar op een rij.

Dat is dan weer onder meer te danken aan onze succesvolle strijd tegen dodelijke ziekten. Het aantal aids-besmettingen neemt af en dat geldt ook voor het aantal doden door die ziekte. Nog belangrijker: het aantal malariadoden daalde de voorbije decennia fors, vooral in Azië en Amerika. En polio, ook bekend als kinderverlamming, nadert de ultieme doelstelling: de volledige verdwijning van de ziekte.

De vooruitgang bestaat echter niet alleen in het bestrijden van het slechte, maar ook in het promoten van het goede. Zoals onderwijs voor ieder kind. Het aantal kinderen dat niet naar school gaat, werd de voorbije vijftien jaar gehalveerd. Dat betekent dat miljoenen kinderen vandaag betere toekomstkansen hebben dan voorheen. De grootste vooruitgang werd trouwens geboekt voor meisjes, die al te vaak minder goede kansen krijgen dan jongens. Let wel, de uitdagingen blijven groot. Liefst honderd miljoen kinderen maken hun lagere school niet af. We zijn er dus nog lang niet, maar het gaat wel de juiste richting uit.

Nog een laatste voorbeeld: vijftientig jaar geleden had slechts driekwart van de wereldbevolking toegang tot drinkwater, vandaag is dat negentig procent. Ook hier bungelt Afrika aan de staart, maar het continent boekte wel de meest opmerkelijke vooruitgang.

Geen enkele van die voorbeelden mag ons aanzetten tot euforie, daarvoor blijven de problemen te groot. Ze tonen echter wel aan dat de mensheid vooruitgang boekt in cruciale doelstellingen. We moeten nieuwe dreigingen ernstig nemen, zoals de klimaatverandering, maar tegelijk moeten we durven te geloven dat we ook die uitdagingen aankunnen.

We schreven het al eerder: hoop is een belangrijke christelijke waarde. Een waarde die veel meer betekent dan optimisme. Optimisme is achteruit leunen en verwachten dat het goed komt. Hoop vergt een actieve levenshouding: er samen onze schouders onder zetten.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Mensen die psychisch lijden schatten hun eigen situatie niet altijd juist in. © Image Select